

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De quarto, quinto, & sexto decalogi Præcepto II.
De septimo decalogi Præcepto. III. De octavo decalogi Præcepto. IV. De
Ecclesiae Præceptis. V. De Sacramentis in genere & quibusdam in specie.
VI. De Pœnitentia. VII. De Matrimonio

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput II. Quinam teneantur restituere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53587)

Quinam teneantur restituere. 161

num avertere tenentur, de quibus singulatim infra dicemus.

Omnia fere, quæ circa restitutionem sunt consideranda, duobus hisce versibus continentur:

*Quis, quid restituet, cui, quantum, quomodo, quando;
Ordine, quove loco, quæ causa excuset iniquum.*

Horum explicatio in iis, quæ sequentur capitibus fiet.

C A P U T II.

Quinam teneantur restituere.

Omnis, qui alienum possidet, restituere tenetur. Triplici autem modo quis possidere alienum potest, videlicet bona fide, mala fide, dubia fide. Triplicis quoque generis fructus ex re possessa consequi possunt: nimirum *naturales*, qui naturaliter absque humanæ industriæ interventu nascuntur saltem quoad substantiam, uti gramina pratorum, lana, lac, fœtus animalium, fructus arborum &c.: *industriales*, qui non tam ex re quam industria proveniunt, ut artefactum, negotiationis lucrum &c.: *mixti*, qui partim ex re, partim ex humana industria fluunt, ut caseum, butyrum, segetes, vinum, plantæ.

Possessor *bonæ fidei*, qui nempe ab ipsa possessionis origine rem suam esse putat, aut saltem esse alienam ignorat, quamprimum alieni scientiam

Godeau Theol. Mor. Pars II.

L

tiam

tiam acquirit, auditque, illum, a quo rem quamdam accepit, injuste eam acquisisse, adeoque ejusdem dominium numquam habuisse, rem illam aut creditoribus, aut legitimis hæredibus reddere tenetur. Quodsi non faciat ex eo tempore malæ fidei possessor evadit. Ejusmodi autem bonæ fidei possessor neque ad lucrum cessans, neque ad damnum emergens, sed simpliciter ad rem domino suo restituendam obligatur, sicut & ad fructus naturales nec non mixtos, quæ naturales, adhuc exstantes, & illud, in quo factus est ditior, dum re illa utendo suis peperit: unde si ad convivium invitatus quis fuerit, ubi eo inscio dapes ex furto apponuntur, desuper informatus id restituere teneretur, quod domini pro prandio suo expendisset. Si autem sumptum jam domestico prandio furtivi hujusmodi convivii inscius particeps fieret, ad nihil postea teneretur. In casu, quo quis rem furtivam, sibi donatam, vendidisset, pretium, si res ipsa repeti non posset, foret restituendum, si autem rem illam vel pretium alteri donasset, illamque vel hoc repetere nequeat, ad nihil ultra tenetur, quia bona fide processit, nec inde ditior est factus. Idem dicendum; si res exempli gratia equus bona fide acceptus apud ipsum perit, aut ablatum fuit. Quodsi quis equum bona fide emat, postea furtivum agnoscens, eundem non furi sed domino tenetur restituere, quia res clamat ad dominum; potest tamen etiam coram iudice suum pretium a fure repetere, qui si non amplius compareat, infortunio tribuendum erit. Ast si durante adhuc bona fide equum denuo vendi-

vendit, domino equi nihil nisi forsan lucrum reddere tenerur; quia pretium suum, quod prius solverat, retro accepit.

Possessor bonæ fidei juxta leges civiles potest præscribere, & elapso certo tempore rem sibi vindicare, eamque tranquille retinere, licet eandem alienam fuisse postmodum deprehendat. Huic tamen regulæ omnino fidere non oportet; Nobilis enim, qui exempli causa quadraginta annorum præscriptione prædium possideret, quod falso prædecessorum suorum testamento, falsæ donatione obtinuit, tutus non esset in conscientia, si illud legitimorum hæredum, aut creditorum damno sibi vindicaret. Christianæ justitiæ lex civilis justitiæ legibus in hoc casu præferenda videtur (a).

Malæ

(a) Præscriptionem haud secus ac sententiam injustam, quæ in rem judicatam transit, pro foro solum externo valere communis antiquorum Theologorum contra Juristas sententia fuit. Eandem graves nostri ævi Doctores, præcipue Lovanienses sunt secuti, quibus communior recentiorum Theologorum refragatur opinio. Circa subtilem hanc controversiam S. Raymundi consilium placet, qui ait: *Consulerem ei (præscribenti alienum rescienti) ut restitueret saltem propter ambiguum duplicitatis, Et quia vix poterunt concurrere omnia, quæ exiguntur ad præscriptionem. Si nollet acquiescere, non audeo ipsi dare securitatem, quod sit in statu salvandorum per jura pro prima parte adducta. Non audeo etiam præcise definire cum teneri, vel esse propter hoc in statu damnandorum, præsertim cum sic videatur serva-*

Malæ fidei possessor ille est, qui rem, quam possidet, scit esse alienam, sive dein ante, sive post inchoatam possessionem istam scientiam acquisierit. Hic nãdum rem, ejusque fructus naturales & mixtos, sed & lucrum cessans, & damnum emergens domino restituere tenetur. Idque verum est, etiamsi res consumpta, destructa, aut iterum alienata fuerit. Si tamen res ex vitio intrinseco, aut communi infortunio, exempli gratia ex incendio apud iniquum possessorem periit, propter quod æque certo apud dominum periisset, restituenda sub peccato non est; quia hujusmodi ablatio, vel detentio injusta in affectu quidem, non tamen in effectu domino damnosa fuit: verum non ex intento, sed secuto damno restitutionis obligatio oritur; alias, qui furtum est meditatus, sed impeditus, jam restitutionis lege teneretur, quod est nimium.

Possessor *dubiæ fidei* est, qui de rei possidendæ, aut possessæ proprietate dubitat. Si antequam possessio inchoetur, dubium prudens suboriatur, sine venditor, donator, testator &c. rei vendendæ, donandæ &c. dominus, possessio inchoari nequit, sicque inchoata malæ fidei possessioni æquivaler; præscriptioni fundandæ impar est, nec meliorem possidentis conditionem efficit: hinc res vel cum alio, æquale jus habente, dividi, vel tota alteri, cui fortius jus competit, relinqui debet, aut in defectu illius pauperibus erogari.

Qui

---

re per universum orbem, quocumque se diffundit, Ecclesia.

Qui inchoata jam possessione de rei proprietate dubitare fundate incipit, in veritatem indagare tenetur; hoc si negligat, aut procrastinet, comperta postmodum injusta rei acquisitione, nondum rem, sed & fructus interea consumptos restituere, aliaque malæ fidei possessoris onera subire in conscientia tenetur. Si neglecta debita investigatione veritas postea detegi amplius non possit, quia exempli gratia mortui sunt illi, qui ipsam noverant, tenetur dubitans rem cum illo dividere, quem illius dominum esse dubitat, aut cum pauperibus, si dominum nequeat reperire. Ratio est; quia cum debitam diligentiam omiserit, ipse est in culpa, ideoque pœnam pati debet, quæ & negligentia suæ, & probabilitati inveniendæ veritatis debet respondere.

Quodsi post congruam diligentiam adhibitam veritas adhuc lateat, ac æquale utrimque dubium maneat; potest ille, qui possidet, rem sibi vindicare, quia juxta Juris regulam in dubio *melior est conditio possidentis*. Possit etiam rem illam vendere, dummodo emptorem de hoc dubio moneret.

CAPUT III.

Quinam ex injusta actione restituere teneantur.

Actio, quæ ad restitutionem obliget, contra justitiam esse debet, quod quadrifariam potest evenire I. impediendo, ne quis rem aliquam